

ROXANA MARIANA CHIȘ

Factori psihologici și parentali
în determinarea satisfacției maritale:
o perspectivă integrativă

Editura Universității de Vest din Timișoara

2024

CUPRINS

PREFAȚĂ	7
FUNDAMENTARE TEORETICĂ	9
PARTEA I: DINAMICA SATISFACȚIEI ÎN RELAȚIILE DE CUPLU	
CAP. I. PROFILUL SATISFACȚIEI MARITALE	21
1.1. Satisfacția în relație	24
1.2. Satisfacția în cuplu	25
CAP. II. PARENTINGUL ȘI IMPACTUL SĂU ASUPRA SATISFACȚIEI MARITALE	27
2.1. Autoeficacitatea parentală și impactul său	29
2.2. Stresul familial și efectele sale	31
PARTEA II: FACTORI PSIHOLOGICI ȘI SATISFACȚIA ÎN RELAȚIA DE CUPLU	
CAP. III. STILURILE DE ATAȘAMENT ȘI RELAȚIA LOR CU SATISFACȚIA ÎN CUPLU	37
CAP. IV. PERSONALITATEA ȘI SATISFACȚIA RELAȚIONALĂ	39
4.1. Cum influențează trăsăturile de personalitate relația	39
CAP. V. ADAPTAREA MARITALĂ ȘI SATISFACȚIA ÎN CUPLU	43
5.1. Ce înseamnă adaptarea maritală eficientă	43
PARTEA III: ÎMBUNĂTĂȚIREA RELAȚIEI DE CUPLU	
CAP. VI: PROGRAMELE PARENTALE ȘI ROLUL LOR	49
PARTEA IV: SINTEZA CERCETĂRII	
CAP. VII: ANALIZA CRITICĂ A LITERATURII	55
7.1. Introducere în studiu	55
7.2. Metodologia și obiectivele	59
7.3. Rezultate și discuții	61
7.4. Semnificația și limitările studiului	79
BIBLIOGRAFIE:	81

CAPITOLUL 2

PARENTINGUL ȘI IMPACTUL SĂU ASUPRA SATISFACȚIEI MARITALE

Partenerii de cuplu raportează faptul că nașterea primului copil este de obicei asociată cu anumite sentimente de plăcere și bucurie (Shapiro et al., 2000). Parentingul aduce cu sine multe recompense, cum sunt satisfacerea unor nevoi biologice de reproducere, îndeplinirea așteptărilor sociale, sentimentul de realizare, afecțiune și companie și este văzut adesea ca un simbol al stabilității și iubirii în relația de cuplu (Feeney et al., 2001). Parentalitatea, pe de altă parte, aduce numeroase provocări și cuplurile trebuie să discute și să rezolve aceste provocări pentru putea să se dezvolte și să crească cu succes într-o diadă de cuplu.

Satisfacția părinților reprezintă gradul în care părinții se simt mulțumiți în rolul lor parental (Peacock-Chambers et al., 2017). Această satisfacție face referire la rolul parental asociat cu calitatea afectului pozitiv, cum ar fi bucuria părintelui de a fi părinte și plăcerea părintelui față de relația sa cu copilul (Rogers & Matthews, 2004). Asocierea pozitivă între satisfacția maritală și satisfacția față de rolul de părinte este consistentă și bine stabilită în literatură (Hasson-Ohayon et al., 2019; Yoo, 2020).

Nivelurile ridicate de satisfacție față de rolul de părinte sunt legate de niveluri ridicate ale satisfacție maritale și de sănătatea părinților și bunăstarea acestora (Yoo, 2020). S-a constatat că o satisfacție scăzută față de rolul parental este asociată cu problemele comportamentale la copii, cu o parentalitate disfuncțională și cu practicile disciplinare dure ale părinților (Ohan et al., 2000; Rogers & Matthews, 2004; Salari, 2014). În concluzie, cercetările anterioare au indicat asocieri directe, dar separate între satisfacția maritală,

comportamentul copilului, satisfacția față de parenting și autoeficacitatea părinților. După cunoștințele noastre, cu toate acestea, rolul mediator al satisfacției față de parenting și al autoeficacității parentale în relația dintre satisfacția maritală și starea de bine în cuplu rămâne neexplorat. Prezenta cercetare și-a propus să abordeze acest aspect.

Figura 2. Fundamentele dezvoltării emoționale în familie (creație proprie).

Această imagine, din Figura 2, reflectă aspecte profunde ale satisfacției maritale și ale stării de bine în cadrul cuplului, aceste fiind considerate piatra de temelie a unei familii fericite și echilibrate. Părinții din imagine afișează o conexiune reciprocă și o implicare activă în creșterea copilului, sugerând o relație bazată pe parteneriat și sprijin mutual. Mama, emană o seninătate care îl

reflectă pe tată într-o lumină pozitivă, fiind un semn al respectului și admirației în cadrul relației lor. Acest lucru contribuie la o atmosferă de securitate emoțională, esențială pentru starea de bine în cuplu. Tatăl, cu zâmbetul său larg și poziția deschisă, demonstrează prezența și disponibilitatea afectivă, două componente cheie ale satisfacției în relația de cuplu. Activitatea de a citi împreună nu doar că întărește legătura familială, dar servește și ca un model de comunicare constructivă pentru copil, esențială pentru sănătatea relațională pe termen lung. Copilul, care participă cu bucurie, este rezultatul direct al unei relații maritale satisfăcute; fericirea și siguranța lui reflectă calitatea interacțiunii dintre părinți. Jucăriile și cărțile indică o abordare conștientă a parenting-ului, accentuând valoarea pe care părinții o acordă dezvoltării și educației.

2.1. AUTOEFICACITATEA PARENTALĂ ȘI IMPACTUL SĂU

Autoeficacitatea parentală reprezintă măsura în care părinții consideră că își pot îndeplini rolul de părinte într-o manieră eficientă și competentă (Jones & Prinz, 2005; Peacock-Chambers et al., 2017). Autoeficacitatea parentală reprezintă un factor cheie în bunăstarea părinților și a copiilor, în funcționarea sănătoasă a părinților și este asociată cu o adaptare mai bună la statutul de părinte (Albanese et al., 2019; Biehle & Mickelson, 2011). Niveluri mai crescute de autoeficacitate parentală sunt asociate cu comportamente pozitive ale părinților (Peacock-Chambers et al., 2017; Ponomartchouk & Bouchard, 2015), oferind niveluri mai crescute de afecțiune față de copil și un nivel mai înalt de implicare în mai multe activități centrate pe copil (Glatz & Buchanan, 2015; Peacock-Chambers et al., 2017).

Studiile din literatura de specialitate au arătat în numeroase rânduri asocierea negativă dintre autoeficacitatea parentală și problemele de comportament ale copiilor (Glatz & Buchanan, 2015; Heerman et al., 2017), această asociere fiind explicată printr-o posibilă interpretare din partea părintelui că o problemă de comportament a copilului este rezultatul eșecurilor lui parentale (Slagt et al., 2012; Van Eldik et al., 2017). Într-un studiu recent efectuat, s-a arătat că autoeficacitatea parentală reprezintă un predictor al satisfacției maritale, atât pentru tați, cât și pentru mame (Kwan et al., 2015).

Autoeficacitatea parentală a fost stabilită ca a fi un mediator puternic al mai multor variabile care au fost examinate în legătură cu sprijinul social și conjugal, competența și satisfacția părinților, stresul situațional și temperamentul copilului. Cu toate acestea, sunt recomandate în mod clar mai multe cercetări sistematizate pentru abordarea proceselor prin care percepțiile de autoeficacitate își exercită influența asupra îngrijirii parentale și satisfacției.

Figura 3. Dinamica afectivă și conexiunea maritală (creație proprie).

Imaginea, din figura 3, reflectă diferite aspecte ale satisfacției maritale și ale stării de bine în cuplu printr-o serie de interacțiuni ilustrate în forma unor inimi, simbolizând ciclicitatea și continuitatea iubirii. În prima scenă,

vedem un copil în centrul atenției părinților, un simbol puternic al iubirii necondiționate și al bucuriei comune, fundamentale pentru soliditatea legăturii maritale. Această interacțiune directă cu copilul reprezintă o sursă de împlinire emoțională și o bază comună de conexiune pentru cuplu. În scena a doua, cuplul este angajat într-o conversație intimă la masa de cafea, o practică care susține intimitatea emoțională și comunicarea deschisă. Această calitate a timpului petrecut împreună este esențială pentru menținerea conexiunii și pentru aprofundarea înțelegerii reciproce. A treia scenă arată părinții interacționând cu copilul într-un mod care evidențiază bucuria împărtășită și recunoașterea afectivă, aspecte care promovează un mediu familial pozitiv și asigură un model de relație sănătoasă pentru copil. Ultima scenă arată o imagine a cuplului într-un cadru liniștit și romantic, sugerând importanța de a menține o conexiune emoțională profundă independent de prezența copilului. Acest echilibru între rolurile de părinte și partenera\ partenerul de cuplu este crucial pentru satisfacția maritală pe termen lung.

În ansamblu, figura 3, ilustrează cum satisfacția maritală și starea de bine a cuplului nu sunt evenimente izolate, ci mai degrabă rezultatul unui ciclu continuu de interacțiune și îngrijire, unde fiecare moment alimentează următorul, creând o spirală de afectivitate și înțelegere mutuală.

Procesul prin care convingerile de autoeficacitate parentală afectează comportamentul părintelui nu are mecanisme simple. În privința domeniului afectiv, credința unei persoane în capacitatea sa de a fi părinte este susceptibil să afecteze gradul de stres experimentat în situațiile solicitante legate de rolul de părinte (Bandura, 1989; Bugental & Cortez, 1988, 1988; Bugental & Shennum, 1984). Cercetările arată că persoanele care simt că nu dețin un control cu privire la factorii de stres parental se confruntă cu un stres crescut și anxietate cu un nivel ridicat, împreună cu elemente fiziologice care sunt induse de stres (Bandura et al., 1982). În mod repetat, stresul parental și depresia au fost asociate cu efecte negative asupra copilului și educației acestuia, inclusiv abuz și neglijare din partea părintelui (Halpern, 1993; Mrazek, 1993).

2.2. STRESUL FAMILIAL ȘI EFECTELE SALE

Stresul parental este o componentă importantă a stresului familial, deoarece influențează atât problemele relaționale, cât și funcționarea parentală în

ansamblul ei. Literatura de specialitate referitoare la stresul familial folosește o varietate de măsurători pentru această variabilă (Masarik & Conger, 2017), iar parentingul perturbat este legat de practicile dure și coercitive ale părinților asupra copiilor lor (Bartlett, 2008). De asemenea, poate exista o relație bidirecțională între parentalitatea perturbată și problemele interparentale (Masarik & Conger, 2017). În cele din urmă, parentalitatea disfuncțională duce la inadaptarea adolescenților și copiilor. Stresul familial a fost operaționalizat în comportamente de externalizare și internalizare (Kiernan & Huerta, 2008; Layte, 2017; Ponnet, 2014; Solantaus et al., 2004; Totsika et al., 2020), competențe sociale (Jeon & Neppl, 2019), pregătirea școlară (Schoon et al., 2010), abilități lingvistice timpurii (Justice et al., 2019), depresie la vârsta adultă (Kavanaugh et al., 2018) și problemele din adolescență legate de consumul de alcool (Hardaway & Cornelius, 2014).

Stresului familial, cuprinzând parentalitatea perturbată și conflictul dintre părinți are mai mulți factori declanșatori, cum ar fi influența dificultăților economice și presiunea economică, stresul parental, acestea influențând și problemele de adaptare ale copilului, aceste aspecte fiind subsumate unei abordări de dezvoltare a copiilor conform căreia copiii sunt „produsul” mediului în care sunt crescuți (Kuczynski, 2003). Din punct de vedere istoric al studiului copilăriei, o asemenea abordare a dominat un timp, fiind puternic contestată de noi abordări ale cercetării copiilor și copilăriei din ultimele decenii, abordări pe care le vom detalia în continuare.

Factorii majori de stres familial afectează ambii părinți și reprezintă o adevărată provocare pentru parteneri de cuplu (Fischer & Riedesser, 2007). Factorii de stres repetitivi cu un impact minor afectează, de asemenea, relația de cuplu. Strategiile de coping și procesul de adaptare diadică sunt cele care îmbunătățesc calitatea relației intime (Turliuc, 2016). Cohan și Bradburry (1997) au arătat că partenerii care au fost expuși la factorii de stres la începutul relației lor și au reușit să rezolve situațiile într-o manieră satisfăcătoare, aceștia pot să depășească cu succes efectele stresante negative ulterioare (Cohan & Bradbury, 1997). Persoanele care sunt singure sunt mai predispuse să contacteze boli infecțioase-contagioase, pot prezenta mai frecvent tulburări cardiace, afecțiuni pulmonare obstructive, cancer și afecțiuni hepatice, efectul protector al căsătoriei fiind mai mare în cazul bărbaților decât în cazul

femeilor (Hatfield & Rapson, 2012). În cazul femeilor, efectele negative asupra sănătății sunt semnalate în special prin tulburări cardio-vasculare, ale sistemului imunitar și endocrine (Forthofer et al., 1996).

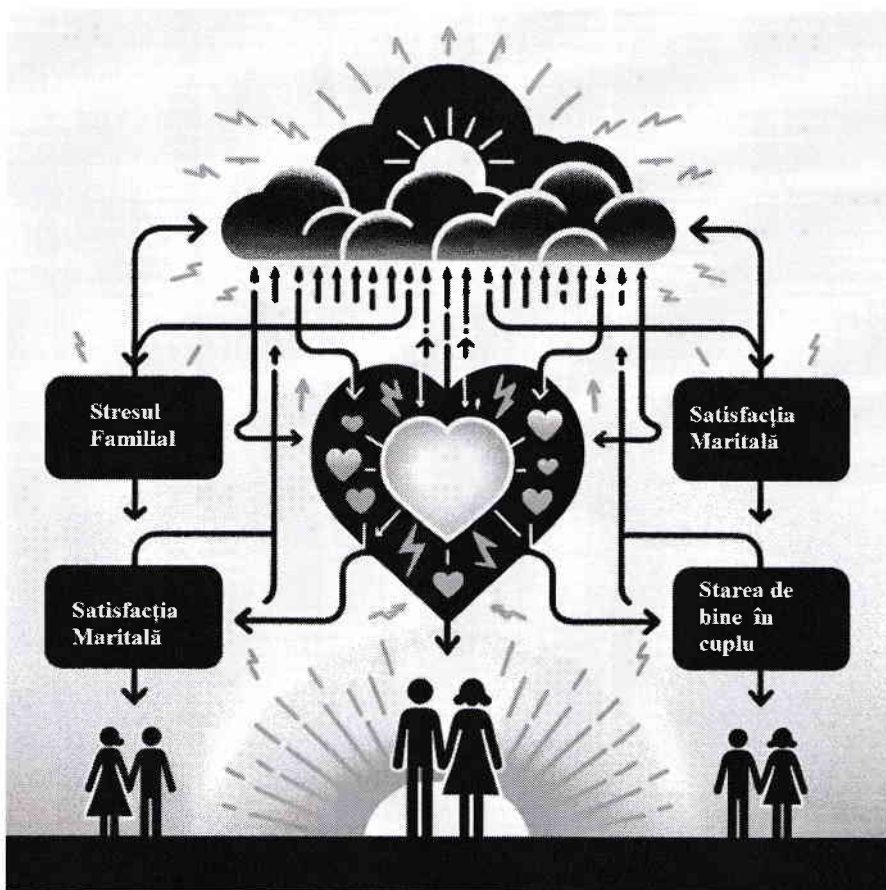

Figura 4. Diagrama echilibrului conjugal (creație proprie).

Diagrama stilizată din, figura 4, oferă o reprezentare vizuală a conceptelor psihologice legate de interacțiunea dintre stresul familial și satisfacția maritală, precum și impactul acestora asupra stării de bine în cuplu. Elementele grafice sunt dispuse strategic pentru a ilustra procesul prin care stresul extern și intern (reprezentat de norii de furtună și fulgere) este filtrat și modulat prin prisma inimii centrale, simbolizând forța și